

128. fundur framkvæmdastjórnar um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins var haldinn þann 4. september 2019 kl. 10.00.

Til fundarins mættu: Árný Sigurðardóttir og Kristín Lóa Ólafsdóttir frá Heilbrigðiseftirliti Reykjavíkur, Hörður Þorsteinsson og Páll Stefánsson frá Heilbrigðiseftirliti Hafnarfjarðar- og Kópavogssvæði og Þorsteinn Narfason frá Heilbrigðiseftirliti Kjósarsvæðis.

1. Mat á mengunarhættu frá nýju athafnasvæði á Hólmsheiði.

Sveinn Óli Pálmarsson og Hilmar Már Einarsson frá Vatnaskilum mættu til fundarins og kynntu skýrslu Vatnaskila, „Athafnasvæði á Hólmsheiði“ júní 2019, sem unnin var fyrir Veitur og Reykjavíkurborg um mat á mögulegri mengunarhættu gagnvart nærliggjandi vatnsbólum frá fyrirhuguðu athafnasvæði á Hólmsheiði.

Helstu niðurstöður skýrslunnar eru eftirfarandi:

- Greint er frá mati á mögulegri mengunarhættu frá fyrirhuguðu athafnasvæði á Hólmsheiði gagnvart nærliggjandi vatnsbólum Veitna við Gvendarbrunna og Jaðar.
- Fyrirhuguð meðhöndlun ofanvatns á athafnasvæðinu stangast á við forsendur vatnsverndar að því marki að gert er ráð fyrir við skipulag vatnsverndar að ekkert vatn renni á yfirborði vestan Hafravatnsvegar, sem gæti þá mögulega borist inn á öryggissvæði vatnsverndar og þ.a.l. áhrifasvæði vatnsbólanna.
- Í forhönnun ofanvatnslausna er gert ráð fyrir að útstreymi settjarnar verði til Hólmsár innan vatnsverndarsvæðis höfuðborgarsvæðisins. Varna þarf því alfarið að yfirborðsvatn berist frá athafnasvæðinu inn á öryggissvæði vatnsverndar.
- Með hliðsjón af viðmiðum vatnsverndarskipulags ætti því að meðhöndla fyrirhugað athafnasvæði sem öryggissvæði vegna yfirborðsvatns. Fjallað er um öryggissvæði, þ.m.t. mengunarvarnir og öryggisreglur á þeim í heilbrigðissamþykkt nr. 555/2015.
- Niðurstöður líkanreikninganna gefa til kynna að bætt hönnun og hæðarlega Hafravatnsvegar og Suðurlandsvegar gætu hjálpað verulega til að varna því að yfirborðsvatn berist inn eftir öryggissvæðum vatnsverndar. Mikilvægt er að horfa til þessa hvort sem það sé sett í samhengi uppbyggingar fyrirhugaðs athafnasvæðis eða annarra nota svæðisins.

Talsvert af rannsóknum og mælingum hafa bæst við síðan heildarendurskoðun vatnsverndar fór fram og hafa þær niðurstöður verið teknar inn í grunnvatnslíkanið og hefur það verið uppfært til að meta mögulega mengunarhættu sem nærliggjandi vatnsbólum gæti stafað af uppbyggingu á fyrirhuguðu athafnasvæði á Hólmsheiði. Til að fyrirhugað athafnasvæði setji ekki núverandi vatnsverndarsvæði í hættu þarf að varna því að mögulega mengað yfirborðsvatn frá svæðinu berist inn á öryggissvæði

FRAMKVÆMDASTJÓRN UM VATNSVERNDARSVÆÐI HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS

vatnsverndar. Svæðið skv. aðalskipulagi Reykjavíkurborgar er hugsað fyrir léttan iðnað en ekki mengandi starfsemi.

Þá komu fram áhyggjur skýrsluhöfunda af áformum Vegagerðarinnar um úrbætur á Suðurlandsvegi sem gætu aukið enn frekar álagið á vatnasvið vatnsbóla sem fjallað er um í skýrslunni.

Bókun:

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins beinir því til Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu (SSH) í ljósi þeirra athugasemda og nýrra upplýsinga sem fram koma í skýrslu Vatnaskila um hugsanlega mengunarhættu frá fyrirhuguðu athafnasvæði á Hólmsheiði, að kannað verði hvort ástæða sé til að breyta núverandi afmörkun öryggissvæðs vatnsverndar fyrir höfuðborgarsvæðið og hvort breyta þurfi ákvæðum um landnotkun í framhaldinu. Ef slíkt er ekki kostur þarf að skoða frekari mótvægisáðgerðir og breytingar s.s. staðsetningu fyrirhugðarar settjarnar á svæðinu og að leiða ofanvatn frá svæðinu annað en í Hólmsá.

Þá skorar Framkvæmdastjórn vatnsverndarsvæðis höfuðborgarsvæðisins á SSH að beina því til Vegagerðarinnar að endurskoða hönnun Suðurlandsvegar á þessu svæði með hliðsjón af vatnsverndarsjónarmiðum.

2. Erindi frá Veitum um breytingu á afmörkun öryggissvæðis vatnsverndar.

Lagt fram erindi frá Arndísi Ósk Ólafsdóttur, forstöðumanni vatnsveitu hjá Veitum. Þar er farið fram á að afmörkun öryggissvæðis vatnsverndar á höfuðborgarsvæðinu sé endurskoðuð á grundvelli niðurstaðna í skýrslu Vatnaskila.

Bókun:

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins fór yfir erindi Veitna, en þar koma fram áhyggjur um mengunarhættu gagnvart nærliggjandi vatnsbólum við fyrirhugað athafnasvæði á Hólmsheiði.

Hlutverk framkvæmdastjórnar er að hafa eftirlit með samþykkt um verndarsvæði vatnsbóla innan lögsagnarumdæma sveitarfélaganna (samþykkt nr.555/2015). Ákvörðun um breytingar á afmörkun vatnsverndar fer fram á vettvangi Samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu og vísar framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæðið því erindinu til stjórnar SSH með hvatningu um að þegar verði hafist handa við endurskoðun á öryggissvæði vatnsverndar í samræmi við helstu niðurstöður skýrslu Vatnaskila.

3. Fyrirætlanir SSH varðandi nýjar rannsóknarholur á Bláfjallasvæðinu.

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins ásamt heilbrigðisnefndum á höfuðborgarsvæðinu hafa kallað eftir frekari rannsóknum á grunnvatnsstreymi innan vatnsverndarsvæðis höfuðborgarsvæðisins til að tryggja áreiðanleika vatnafarslíkans sem liggur til grundvallar ákvörðunum um vatnsverndarsvæðið. Stjórn SSH samþykkti á fundi sínum í febrúar s.l. að fá Íslenskar orkurannsóknir (ÍSOR) til að rýna rennislíkana Vatnaskila og meta styrkleika og veikleika líkansins og koma með í framhaldinu tillögur um hvort og hvar skynsamlegt er að bæta við rannsóknarholum og mæliholum til að styrkja grunnvatnslíkanið.

ÍSOR skilaði skýrslu sinni í maí s.l. og í henni kemur fram að þau svæði sem helst vantar rannsóknir á eru eftirfarandi:

- Í kringum skíðasvæði höfuðborgarsvæðisins í Bláfjöllum og Þríhnúkahelli.

FRAMKVÆMDASTJÓRN UM VATNSVERNDARSVÆÐI HÖFUÐBORGARSVÆÐISINS

Vantar upplýsingar um grunnvatnsstefnur. Hvort og þá í hvaða mæli grunnvatn þaðan leiti til suðurs í Selvogsstraum eða í vestur og þá til vatnsbólanna í Vatnsendakrika eða til Kaldárbotna.

- Það vantar holur á leiðinni sunnan Sandskeiðs að svæði skíðasvæðisins og að Heiðmerkursvæðinu.
- Mosfellsheiði.
- Hjallamísgengið, einkum sunnan eða vestanvert.

ÍSOR leggur til að gerðar verði þrjár rannsóknar holur til að afla frekari upplýsinga og þekkingar á svæðinu. Verkfræðiskrifstofunni Vatnaskil var fengið það verkefni að rýna athugasemdir og skýrslu ÍSOR og staðfesta þeir að fleiri rannsóknaholur myndu styrkja grundvöll líkansins verulega og telja að vegna áforma um uppbyggingu, þurfi að forgangsraða að bæta við holum nærri skíðasvæðunum. Að þeirra mati dugar ekki ein hola á svæðinu til að staðsetja vatnaskilin til suðurs.

Bókun:

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins hvetur stjórn SSH að leggja fram áætlun og hefja framkvæmdir við nýjar rannsóknar- og mæliholur í samræmi við niðurstöður sem fram koma í skýrslu ÍSOR að teknu tilliti til athugasemda frá Vatnaskilum.

4. Kröfur til framkvæmda á vatnsverndarsvæði

Lagðar fram verklagsreglur og kröfur sem gerðar eru til framkvæmda á skíðasvæðinu í Bláfjöllum sem eru á vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins. Kópavogsbær fékk verkfræðiskrifstofuna VSÓ til að taka saman helstu þætti sem huga þyrfti að við framkvæmdir á Skíðasvæðinu í Bláfjöllum sem liggur inn á vatnsverndarsvæði. Í skjalinu eru settar fram kröfur um verklag til að lágmarka líkur á óhöppum sem geta leitt til mengunar grunnvatns.

Farið er yfir helstu verkferla og hlutverk viðeigandi aðila varðandi mengunarvarnir við framkvæmdir á vatnsverndarsvæðinu og hvaða aðilar veita leyfi til framkvæmda og hvaða framkvæmdir eru háðar samþykki og eftirliti. Þá er vikið að mikilvægi áhættumats vegna framkvæmda, en þá eru skoðaðar fyrirsjáanlegar hættur á mengun vatnsbóla.

Bókun: *Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins fagnar framkominni skýrslu og verklagsreglum um framkvæmdir í Bláfjöllum. Í skýrslunni eru gátlistar til einföldunar við ræsingu framkvæmda og viðauki þar sem áhættumat er útfært á einfaldan en skýran hátt.*

Framkvæmdastjórn leggur til að útbúinn verði samskonar gátlisti fyrir allar framkvæmdir á vatnsverndarsvæðinu og gerður aðgengilegir framkvæmdaaðilum á svæðinu.

5. Merkingar á vatnsverndarsvæðum.

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins leggur til að gerð verði úttekt á merkingum á vegum og almennt á vatnsverndarsvæðinu sem upplýsa þá sem um svæðið fara um mikilvægi þess að umgengni sé í samræmi við mikilvægi vatnsverndar fyrir samfélagið og að tryggt sé að verndun grunnvatns höfuðborgarsvæðisins sé tryggð til framtíðar.

Fundi slitið kl.12:00.

Framkvæmdastjórn um vatnsverndarsvæði höfuðborgarsvæðisins